

Samdistribution av post och tidningar

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 14 april 2015 att ge bl.a. trafikutskottet möjlighet att yttra sig över proposition 2014/15:88 Statens stöd till dagspressen och följdmotion 2014/15:3067 av Per Bill m.fl. (M, C, FP, KD) i de delar som berör trafikutskottets beredningsområde.

I detta yttrande behandlar trafikutskottet frågan om samdistribution av dagstidningar och post.

Utskottet lyfter fram vikten av initiativ för att uppnå en mer kostnadseffektiv utdelning, inte minst i gles- och landsbygd, och är därför positivt till regeringens avsikt att låta utreda möjligheterna till samdistribution. Utskottet understryker i sammanhanget bl.a. att posttjänsterna hör till den grundläggande service som behövs för att skapa attraktiva miljöer för näringslivets utveckling och att en eventuell samdistribution därför måste utformas så att den inte leder till en försämrad konkurrenssituation för företagen i gles- och landsbygd.

Utskottet anser att det finns anledning att göra ytterligare försök med samdistribution, inte minst mot bakgrund av de komplexa frågeställningar som finns på området, och att aktörer som är fristående från Posten AB då bör ges möjlighet att delta. Trafikutskottet anser därför att motion 2014/15:3067 (M, C, FP, KD) yrkande 2 bör tillstyrkas. Vidare anser utskottet att det saknas skäl till att föregripa den aviserade utredningen med krav på lagförslag för samdistribution. Trafikutskottet anser därför att yrkande 1 i samma motion bör avstyrkas.

I yttrandet finns en avvikande mening (M, C, FP, KD).

Utskottets överväganden

Bakgrund

Samdistribution av dagstidningar och post

Förslaget om samdistribution av morgontidningar och post syftar till att minska utdelningskostnaderna genom de samordningsvinster som förväntas uppstå då en och samma aktör ansvarar för utdelning av både prenumeranternas dagstidningar och post. Detta gäller framför allt i glesbygdsområden, där utdelningsverksamheten kännetecknas av höga fasta kostnader och förhållandevis små volymer post och dagstidningar.

I Postens samhällsuppdrag som följer av postlagen ingår bl.a. att tillhandahålla rikstäckande utdelning av brev fem dagar i veckan. En annan viktig del av samhällsuppdraget är att kunna dela ut minst 85 procent av den övernattbefordrade posten inom ett dygn och 97 procent inom tre dygn, vilket framgår av Postens tillståndsvillkor.

Det bör framhållas att samdistribution, som kan beskrivas som en utdelningsteknisk lösning, varken regleras i postlagen eller i någon annan lagstiftning.

Tidigare utredningar om samdistribution av tidningar och post

Frågan om möjliga samdistributionslösningar för tidningar och post har behandlats i flera utredningar, Presskommittén 2004 (Ku 2004:08), Post- och kassaserviceutredningen (N 2003:09) och senast av Presstödskommittén (Ku 2011:06).

Både Presskommittén 2004 och Post- och kassaserviceutredningen behandlade relativt utförligt frågan om möjliga samdistributionslösningar för tidningar och post i sina respektive betänkanden och kom till likartade slutsatser. Båda utredningarna beskrev problemet med motstridiga krav på leveranstidpunkt för tidningar och post, och för att lösa problemet övervägdes två alternativ. Det ena alternativet var att tidningsbudet även levererade adresserad post tidigt på morgonen. Det andra alternativet var att tidningarna delades ut av lantbrevbärare tillsammans med den adresserade posten under för- eller eftermiddag.

I betänkandet Postmarknad i förändring (SOU 2005:5) konstaterar utredaren att oavsett vilket alternativ man väljer för utdelning uppkommer svårlösta dilemman. Om tidningsbudet t.ex. ska dela ut även de adresserade försändelserna uppstår problem med kravet på övernattbefordran. Om försändelserna delas ut mycket tidigt på morgonen blir tidsramen för kort för att man ska kunna distribuera övernattbefordrade försändelser. De försändelser som delas ut kommer således att vara en dag försenade. Om brevbäraren däremot ska dela ut tidningen vid den ordinarie brevbärarrundan uppstår problem med att dagstidningen blir försenad. Prenumeranten får då sin morgontidning vid

lunch eller på eftermiddagen och inte till frukosten – något som troligtvis kommer att minska antalet prenumeranter ytterligare.

I presstödskommitténs slutbetänkande Översyn av det statliga stödet till dagspressen (SOU 2013:66) anser dock kommittén att det finns goda möjligheter att få till stånd en rationell samdistribution av tidningar och post och att det är särskilt angeläget på landsbygden mot bakgrund av de förutsättningar som råder där. Genom en samordning av distributionen skapas det bättre förutsättningar att upprätthålla servicegraden på landsbygden trots vikande volymer för både tidningar och brev. Kommittén gör bedömningen att de praktiska förutsättningarna för postdistributionen skiljer sig från tidningsdistributionen genom att tidpunkten för postleverans inte är lika känslig. Mot denna bakgrund bör önskemålet om en tidig morgonleverans av tidningarna vara styrande för samdistribution anser kommittén. Kommittén bortser dock inte från det motstridiga krav som finns på Posten att kunna dela ut minst 85 procent av den övernattbefordrade posten inom utsatt tid och den fördröjning det innebär om tidpunkten för utdelningen anpassas till morgontidningarna.

Presstödskommittén bedömde sammanfattningsvis att ett försök med samdistribution av tidningar och post skulle genomföras. Med utgångspunkt från erfarenheter av försöket och med sikte på en permanent och långsiktig samdistribution av post borde, enligt kommittén, den svenska postlagstiftningen ses över.

Samdistributionsförsök

Vid ett möte i presstödskommitténs regi i december 2012 förordade företrädare för tidningsdistributörerna, Post- och telestyrelsen och Posten AB att ett tidsbegränsat försök med samdistribution av tidningar och post skulle genomföras. I maj 2014 genomfördes ett försök i begränsad skala i Gunnarskog, Arvika kommun, på en lantbrevbärlinje med 330 hushåll. Försöket utfördes av Posten tillsammans med det egna dotterbolaget Tidningstjänst AB.

Propositionen

Proposition 2014/15:88 Statens stöd till dagspressen innehåller förslag och bedömningar i fråga om presstödet och behandlar Presstödskommitténs slutbetänkande Översyn av det statliga stödet till dagspressen (SOU 2013:66).

I propositionen lämnas inga förslag som rör samdistribution av tidningar och post. I propositionen omnämns dock försöket med samdistribution som Posten AB genomförde i samarbete med dotterbolaget Tidningstjänst AB. Regeringen konstaterar att Posten AB efter det genomförda försöket har bedömt att samdistribution nattetid inte är ett realistiskt alternativ för företaget och att inga ytterligare försök planeras.

Regeringen anför vidare att Presstödskommittén aldrig utredde hur samdistribution av post och tidningar skulle kunna fungera. För att få en klarare bild av möjligheterna till samdistribution meddelar regeringen att den avser att utreda detta inom ramen för en aviserad allmän översyn av postlagstiftningen.

Motionen

Per Bill m.fl. (M, C, FP, KD) behandlar i kommittémotion 2014/15:3067 yrkandena 1 och 2 frågan om samdistribution av post och tidningar.

Inför den planerade allmänna översynen av postlagstiftningen som aviseras i budgetpropositionen (prop. 2014/15:1 utg.omr. 22 Kommunikationer) föreslår motionärerna i yrkande 1 att utredaren bör ges i uppdrag att också utarbeta förslag till nödvändig lagstiftning för att införa samdistribution av post och tidningar. Detta gäller i synnerhet på landsbygden. Samdistribution skulle enligt motionärerna innebära såväl ekonomiska fördelar som påtagliga miljövinster. Motionärerna betonar att det inte räcker med att utredningen begränsar sig till att undersöka möjligheter och förutsättningar för samdistribution utan att ett konkret lagförslag måste utarbetas.

I yrkande 2 efterlyser motionärerna att ett nytt försök görs med samdistribution av post och tidningar som ska ge möjlighet för fler aktörer än Posten att delta. Motionärerna anför att kommande förändringar vad gäller presstödet förutsätter att lösningen med samdistribution har prövats ingående för att tidsningsdistributionen i framtiden ska fungera. Det är därför angeläget att nya initiativ tas till en försöksverksamhet som är tillräckligt omfattande för att det ska vara möjligt att dra tydliga slutsatser om en samordnad utdelning av morgontidningar och post.

Utskottets ställningstagande

Inledande synpunkter

Mot bakgrund av dagens utveckling med minskande brev- och tidningsvolym är det enligt utskottets mening angeläget med initiativ för att uppnå en mer kostnadseffektiv utdelning, inte minst i gles- och landsbygd. Utskottet är därför positivt till att regeringen, i enlighet med den parlamentariska Pressstödskommitténs önskemål, har aviserat att den ska låta utreda möjligheterna till samdistribution av tidningar och post i anslutning till den planerade översynen av postlagstiftningen.

Utskottet vill framhålla att man i tidigare betänkanden och utredningar som på olika sätt har belyst frågan om samdistribution på flera ställen framhåller de besparingar som kan göras när tidningar och post delas ut av en och samma aktör. Eftersom utdelning på landsbygden medför höga fasta kostnader, vilka ska fördelas på relativt små volymer post och dagstidningar, ger samdistributionen alla inblandade möjlighet att minska utgifterna för t.ex. fordonspark, personal och bränsle. Utredningarna pekade på de stora ekonomiska fördelar som samdistribution av post och tidningar medför men också på miljövinsterna eftersom distributionstransporterna skulle kunna rationaliseras och utsläppen begränsas. Vi vill i sammanhanget också lyfta fram att Presstödskommittén bedömde att tidningarnas leveranstidpunkt borde vara utgångspunkten för en eventuell samdistribution.

Posttjänster hör till den grundläggande service som behövs för att skapa attraktiva miljöer för näringslivets utveckling. Som framgick av Tillväxtverkets redogörelse vid utskottets sammanträde den 21 april 2015 är möjligheten att få övernattbefordrad post av central betydelse för inte minst landsbygdens näringsliv. Det är därför utskottets uppfattning att samdistribution av tidningar och brev måste utformas på ett sådant sätt att det inte leder till försämrad service och följaktligen en försämrad konkurrenssituation för det lokala näringslivet. Utskottet vill i detta sammanhang även uppmärksamma arbetsmiljöfrågan för Postens personal om tidpunkten för utdelning av morgontidningarna blir styrande eftersom det bl.a. skulle innebära nattarbete.

Behov av ytterligare försök med samdistribution

Den redogörelse som PTS lämnade i samband med utskottets sammanträde den 21 april 2015 om bl.a. försöket med samdistribution utanför Arvika våren 2014 visar på att det finns en rad svårigheter och logistiska utmaningar när utdelningen av tidningar och post ska samordnas. PTS pekade bl.a. på att ingen ekonomisk vinst uppkom eftersom extrakostnaden för utdelning nattetid tillsammans med kostnaden för den extra serviceslinga som Posten ändå tvingades köra under dagtid för leverans av försändelser som måste kvitteras åt upp de besparingar som kunde göras i sammanhanget. Miljövinster visade sig enligt myndigheten vara försumbara på grund av den tillkommande serviceslingan.

Utskottet anser dock att man inte kan avfärda samdistribution som utdelningsmetod på grundval av de erfarenheter som gjorts från ett mycket begränsat försök som varade i tre veckor och endast omfattade drygt 300 hushåll. Även Tillväxtverket framhöll att betydande samhällsekonomiska och andra vinster kan uppnås med en högre grad av samdistribution av tidningar och post. För att verkligen pröva samdistributionens möjligheter till en samordnad utdelning är det därför enligt utskottets mening nödvändigt att nya och mer omfattande försök görs, vilket även föreslås i Presstödskommitténs betänkande som är välförankrat bland de sju av riksdagens partier som deltog i kommitténs arbete. Det är i sammanhanget också viktigt att även aktörer som är fristående från Posten ges möjlighet att delta eftersom det kan visa sig värdefullt att ha kompletterande aktörer i framtiden om samdistribution blir en mer allmänt förekommande utdelningsmetod. Det blir då en fråga om såväl försök där Posten genomför den samordnade distributionen som försök där tidningsdistributionsföretagen får distributionsansvaret.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan anser trafikutskottet att motion 2014/15:3067 (M, C, FP, KD) yrkande 2 bör tillstyrkas.

Framtagande av lagförslag för samdistribution

Komplexiteten i frågan om samdistribution bör inte underskattas, och därför anser utskottet att det är bäst att utredningen tillåts arbeta förutsättningslöst och att eventuella slutsatser inte ska föregripas med ett krav på lagförslag utan

att dessförinnan ha låtit utredningen ta ställning till de praktiska förutsättningarna för samdistribution. Eftersom regeringen i propositionen föreslår att distributionsstödet ska finnas kvar så finns det inte heller något tungt vägande skäl för att skynda fram en lagreglering i frågan. Ett sådant tillägg till utredarens uppgift riskerar bara att i onödan fördröja en nödvändig översyn av postlagstiftningen.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan anser trafikutskottet att motion 2014/15:3067 (M, C, FP, KD) yrkande 1 bör avstyrkas.

Stockholm den 23 april 2015

På trafikutskottets vägnar

Karin Svensson Smith

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Svensson Smith (MP), Jessica Rosencrantz (M), Pia Nilsson (S), Suzanne Svensson (S), Edward Riedl (M), Lars Mejern Larsson (S), Tony Wiklander (SD), Leif Pettersson (S), Anders Åkesson (C), Emma Wallrup (V), Robert Halef (KD), Johan Andersson (S), Teres Lindberg (S), Erik Ottoson (M), Nina Kain (SD), Lars Tysklind (FP) och Gunnar Hedberg (M).

Avvikande mening

Framtagande av lagförslag för samdistribution (M, C, FP, KD)

Jessica Rosencrantz (M), Edward Riedl (M), Anders Åkesson (C), Robert Haléf (KD), Erik Ottoson (M), Lars Tysklind (FP) och Gunnar Hedberg (M) anför:

Regeringen anger i proposition 2014/15:88 Statens stöd till dagspressen att den inom ramen för den aviserade allmänna översynen av postlagstiftningen avser att låta utreda möjligheterna för samdistribution, något som vi ser positivt på. Vi anser dock att detta inte räcker, utan den tilltänkte utredaren bör redan nu få i uppgift att också ta fram konkreta förslag till nödvändiga lagändringar för införandet av samdistribution. Detta är nödvändigt för att det ska bli möjligt att med kort varsel införa samdistribution om regeringen efter att ha berett ärendet bedömer att samdistribution bör införas. Om inte tillfället utnyttjas nu i samband med översynen av postlagen kommer det att behövas en ny utredning för att behandla frågan, och därmed riskerar värdefull tid att gå förlorad.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan anser vi att motion 2014/15:3067 (M, C, FP, KD) yrkande 1 bör tillstyrkas.